

DOI: <http://doi.org/10.32750/2025-0309>

УДК 332.15

JEL Classification: F20, R10

Лойко Валерія Вікторівна

доктор економічних наук, професор
завідувачка кафедри міжнародної економіки
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Київ, Україна
ORCID ID: 0000-0003-3248-1585
e-mail: v.loiko@kubg.edu.ua

Баранов Євген Маркович

аспірант ОНП «Економіка»
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка
Київ, Україна
ORCID ID: 0009-0005-4993-3420
e-mail: y.baranov.asp@kubg.edu.ua

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ МІСЬКИХ АГЛОМЕРАЦІЙ В ЄВРОПЕЙСЬКИХ КРАЇНАХ ТА В УКРАЇНІ

Анотація. У статті опубліковано результати дослідження розвитку міських агломерацій в європейських країнах та в Україні. Встановлено, що за період 2014–2024 рр. в європейських країнах та в Україні, окрім Польщі, спостерігається тенденція до зростання питомої ваги міського населення у загальній кількості населення. Найбільшу питому вагу міського населення мають такі країни як Бельгія (98,1% у 2024 р.) та Нідерланди (92,6 % у 2024 р.). Найменший рівень урбанізації населення мають наступні європейські країни: Сербія (56,7 % у 2024 р.) та Румунія (54,3 % у 2024 р.). Виділено два чинника впливу на процес зростання кількості міського населення в Україні та європейських країнах: природний приріст населення та міграція міського населення. Встановлено, що во всіх європейських країнах, окрім Данії, за досліджуваний період часу спостерігалось зменшення природного приросту населення на 1000 осіб. Позитивні цифри приросту населення на 1000 осіб у 2024 р. мали наступні країни: Норвегія (2,6), Швеція (2,2), Швейцарія (2,1), Франція (1,2), Данія (1,0). Суттєве від'ємне значення природного приросту населення на 1000 осіб у 2024 р. мали наступні країни: Болгарія (-13,2), Україна (-11,2), Сербія (-10,9), Румунія (-8,2). За проведеними дослідженнями зроблено висновок, що зростання темпів урбанізації в європейських країнах та в Україні відбулось не за рахунок природного приросту населення, а за рахунок інших факторів. Встановлено, що за досліджуваний період часу 2014-2024 рр. пришвидшеними темпами зростала кількість міського населення за рахунок міської міграції у таких країнах, як Україна (у 13 разів), Іспанія (у 9,9 разів), Португалія (у 3,23 рази), Румунія (у 2,89 рази), Сербія (у 2,2 рази), Болгарія (у 2 рази), Угорщина (на 45,19 %), Бельгія (на 38,95 %), Франція (на 31,5 %), Нідерланди (на 27,85 %), Фінляндія (на 17,51 %). Зроблено висновок, що фактор міграції міського населення у більшості європейських країн і в Україні можна вважати впливовим на темпи урбанізації. Встановлено, що у більшості європейських країн за 2014–2024 рр. спостерігається повільне зростання питомої ваги населення, що мешкає у містах з кількістю населення менше 1 млн. осіб та більш значне зростання питомої ваги населення, що мешкає у містах з кількістю населення більше 1 млн. осіб.

Ключові слова: міжнародна економіка; урбанізація; міські агломерації; європейські країни; статистичний аналіз; економічні трансформації.

ВСТУП

Постановка проблеми. Урбанізація є стійкою тенденцією розвитку людського суспільства в багатьох країнах світу. Міські агломерації стають важливими осередками світової економіки. Прискорений розвиток міських агломерацій впливає на економічний розвиток країн. На території європейських країн і на території України також сформувались міські агломерації, функціонування яких потребує пошуків шляхів їх ефективного розвитку. Міські агломерації концентрують продуктивні сили, мають

розгалужену інфраструктуру, є рушіями різних інновацій, що створює більш комфортні умови для бізнесу та проживання мешканців. Проте вплив різних факторів на розвиток міських агломерацій може зробити їх більш привабливими для населення або менш привабливими. Все сказане вище обумовлює необхідність дослідити сучасні тенденції розвитку міських агломерацій в європейських країнах та в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання розвитку міських агломерацій в різних аспектах досліджено у наступних наукових працях. Передумови виникнення міських агломерацій, чинники їх розвитку, розуміння ролі міських агломерацій у сталому розвитку національної економіки розглянуто у статтях Шлапак А.В., Іващенко О.А., Бобер Л.П. [1] та Шлапак А.В., Іващенко О.А., Юрченко О.А. [2]. Дослідженню стану міських агломерацій України в період війни та перспективи їх розвитку у повоєнний період присвячені статті Панас Я.В. [3] та Борщевського В.В., Дацьків В.М., Стецька Я.О. [4]. Питання сталого розвитку міст України в умовах глобалізації та в умовах післявоєнного відродження в контексті забезпечення економічної безпеки розглянуто у статтях Ушенко Н., Тупіки А. [5] та Лойко В.В., Вербняка Т.М. [6]. Історичні передумови соціальної інтеграції в Європі та історичні засади загострення проблеми нерівності в ЄС, які вплинули на розвиток агломерацій в ЄС, розглянуті у статтях Шлапак А.В. [7, 8]. Вплив людського чинника на сталий розвиток міст та інвестиційна привабливість громад розглянуті у статтях Ушенко Н.В., Кожемякіна С.М., Тупіка А.С. [9] та Сірик З.О., Засадній В.Л. [10].

Ознайомлення з науковими публікаціями дозволяє зробити висновок про наявність вагомого доробку вчених з питань умов виникнення, формування і розвитку міських агломерацій. Зважаючи на праці науковців з різних аспектів розвитку міських агломерацій в Україні в умовах глобалізації, воєнного стану в країні та в умовах інтеграції в ЄС та зважаючи на швидкі зміни економічної ситуації в країні, доцільно дослідити сучасні тенденції розвитку міських агломерацій в Україні та країнах ЄС за допомогою обробки значного масиву статистичних даних системою Power BI, чому ця стаття і присвячена.

Мета статті. Виявити тенденції розвитку міських агломерацій в європейських країнах та в Україні на основі проведеного аналізу за допомогою Power BI.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для виявлення тенденцій розвитку міських агломерацій в європейських країнах та в Україні проаналізована динаміка питомої ваги міського населення у загальній кількості населення за період 2014–2024 рр. (табл. 1).

Таблиця 1

Динаміка питомої ваги міського населення у загальній кількості населення в окремих європейських країнах та в Україні за період 2014–2024 рр., %

Назва країни	Роки						Темпи приросту міського населення за період 2014–2024 рр., %
	2014	2016	2018	2020	2022	2024	
Бельгія	97,8	97,9	98,0	98,0	98,1	98,1	0,3
Нідерланди	89,7	90,6	91,5	91,9	92,2	92,6	2,9
Данія	87,4	87,6	87,9	88,0	88,1	88,2	0,8
Швеція	86,2	86,9	87,4	87,7	88,0	88,2	2,0
Фінляндія	85,2	85,3	85,4	85,4	85,5	85,6	0,4
Норвегія	80,7	81,5	82,2	83,3	83,0	83,3	2,6
Франція	79,4	79,9	80,4	80,7	81,0	81,2	1,8
Іспанія	79,4	79,8	80,3	80,6	80,8	81,1	1,7
Греція	77,7	78,4	79,1	79,4	79,7	80,0	2,3
Німеччина	77,2	77,2	77,3	77,4	77,5	77,5	0,3

Назва країни	Роки						Темпи приросту міського населення за період 2014–2024 рр., %
	2014	2016	2018	2020	2022	2024	
Болгарія	73,7	74,3	75,0	75,3	75,7	76,0	2,3
Чехія	73,4	73,6	73,8	73,9	74,1	74,2	0,8
Швейцарія	73,7	73,7	73,8	73,8	73,9	74,1	0,4
Угорщина	70,2	70,8	71,4	71,6	71,9	72,2	2,0
Італія	69,3	69,9	70,4	70,7	71,0	71,3	2,0
Україна	69,0	69,2	69,4	69,5	69,6	69,8	0,8
Португалія	62,9	64,1	65,2	65,8	66,3	66,8	3,9
Польща	60,4	60,2	60,1	60,0	60,0	60,1	-0,3
Австрія	57,5	57,9	58,3	58,5	58,7	59,0	1,5
Сербія	55,6	55,8	56,1	56,3	56,4	56,7	1,1
Румунія	53,9	53,9	54,0	54,1	54,2	54,3	0,4

Джерело: складено авторами за даними Світового банку [12]

Аналіз даних табл. 1 дозволив зробити наступні висновки: в європейських країнах, окрім Польщі, спостерігається тенденція до зростання питомої ваги міського населення у загальній кількості населення за період 2014–2024 рр. Найбільшу питому вагу міського населення мають такі країни як Бельгія (98,1% у 2024 р.) та Нідерланди (92,6 % у 2024 р.). Найменший рівень урбанізації населення мають наступні європейські країни: Сербія (56,7 % у 2024 р.) та Румунія (54,3 % у 2024 р.). Проте потрібно відмітити, що найнижчий рівень показника урбанізації в цих країнах перевищує 50 %, тобто більше половини населення країни проживають у містах. Темпи урбанізації в різних країнах за досліджуваний період часу 2014–2024 рр. також різний. Найбільші темпи урбанізації за 2014–2024 рр. спостерігаються в наступних країнах: Португалія (3,9 %), Нідерланди (2,9 %), Норвегія (2,6 %), Греція (2,3 %), Болгарія (2,3 %), Угорщина (2,0 %), Італія (2,0 %), Франція (1,8 %), Іспанія (1,7 %). Нижчі темпи урбанізації спостерігаються в наступних країнах: Бельгія (0,3 %), Німеччина (0,3 %), Фінляндія (0,4%), Чехія (0,4 %), Румунія (0,4 %). У Польщі відмічене від’ємний рівень урбанізації та зменшення питомої ваги міського населення на 0,3 %.

Для з’ясування чинників, які вплинули на темпи та тенденції урбанізації в європейських країнах та Україні статистична інформація була оброблена за допомогою програмного забезпечення Power BI. Графічна інтерпретація результатів аналітичної обробки статистичних даних за допомогою Power BI представлена на рис. 1.

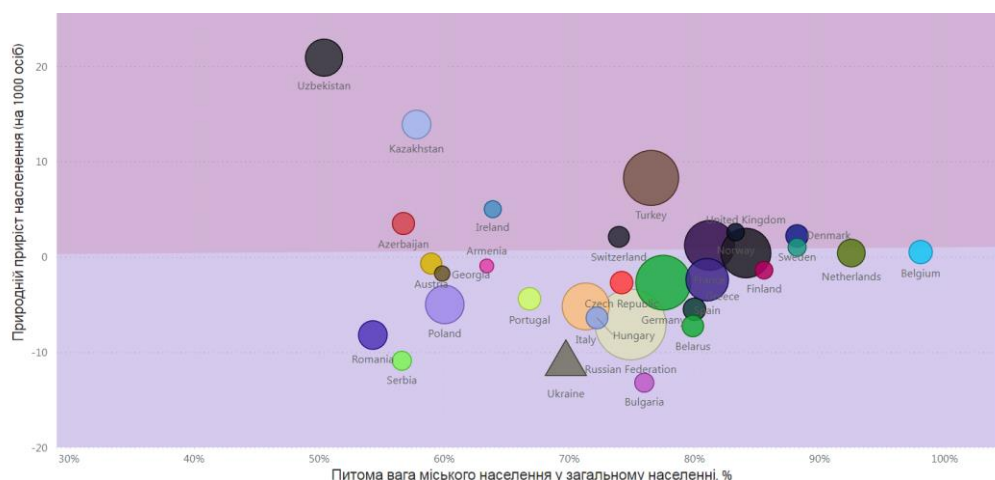

Рис. 1. Графічна інтерпретація результатів аналітичної обробки статистичних даних за допомогою Power BI

Джерело: авторська розробка

Першим фактором впливу на процес урбанізації був розглянутий чинник природного приросту населення на 1000 осіб (табл. 2).

Таблиця 2

**Динаміка природного приросту населення на 1000 осіб
в окремих європейських країнах та в Україні за період 2014–2024 рр.**

Назва країни	Роки						Темпи змін природного приросту населення на 1000 осіб за період 2014–2024 рр., %
	2014	2016	2018	2020	2022	2024	
Бельгія	1,9	1,3	0,7	0,7	-1,1	0,5	-1,4
Нідерланди	2,1	1,4	0,9	1,0	0	0,4	-1,7
Данія	1,0	1,6	1,1	1,2	1,0	1,0	0
Швеція	2,7	2,6	2,3	2,5	1,4	2,2	-0,5
Фінляндія	0,9	-0,2	-1,3	-1,5	-1,6	-1,4	-2,3
Норвегія	3,6	3,5	2,7	2,6	2,3	2,6	-1,0
Франція	4,0	2,9	2,2	2,1	1,0	1,2	-2,8
Іспанія	0,7	0	-1,2	-1,2	-3,2	-2,4	-3,1
Греція	-1,9	-2,4	-3,1	-3,9	-4,3	-5,5	-3,6
Німеччина	-1,9	-1,5	-2,0	-1,9	-2,6	-2,7	-0,8
Болгарія	-5,7	-6,0	-6,5	-6,7	-9,5	-13,2	-7,5
Чехія	0,4	0,5	0,1	0	-1,8	-2,7	-3,1
Швейцарія	2,6	2,7	2,4	2,1	1,1	2,1	-0,5
Угорщина	-3,3	-3,3	-3,8	-3,8	-4,9	-6,4	-3,1
Італія	-1,5	-2,3	-3,2	-3,6	-5,7	-5,2	-3,7
Україна	-3,9	-4,4	-6,1	-6,6	-8,10	-11,2	-7,3
Португалія	-2,2	-2,3	-2,5	-2,5	-3,8	-4,4	-2,2
Польща	0	-0,1	-0,7	-0,9	-3,2	-5,0	-5,0
Австрія	0,4	0,8	0,2	0,2	-0,9	-0,7	-1,1
Сербія	-4,9	-5,1	-5,4	-5,3	-8,0	-10,9	-6,0
Румунія	-2,8	-2,7	-2,8	-3,1	-5,2	-8,2	-5,4

Джерело: складено авторами за даними Світового банку [12]

За результатами проведеного аналізу даних табл. 2 зроблено наступні висновки: во всіх європейських країнах, окрім Данії, за досліджуваний період часу спостерігалось зменшення природного приросту населення на 1000 осіб. Позитивні цифри приросту населення на 1000 осіб у 2024 р. мали наступні країни: Норвегія (2,6), Швеція (2,2), Швейцарія (2,1), Франція (1,2), Данія (1,0). Суттєве від'ємне значення природного приросту населення на 1000 осіб у 2024 р. мали наступні країни: Болгарія (-13,2), Україна (-11,2), Сербія (-10,9), Румунія (-8,2). Найбільший рівень темпів зниження природного приросту населення на 1000 осіб за період 2014-2024 рр. мали наступні країни: Болгарія (-7,5), Україна (-7,3), Сербія (-6,0), Румунія (-5,4), Польща (-5,0). За проведеними дослідженнями зроблено висновок, що зростання темпів урбанізації в європейських країнах та в Україні відбулось не за рахунок природного приросту населення, а за рахунок інших факторів.

Другим фактором впливу на процес урбанізації був розглянутий чинник міграції міського населення (табл. 3).

Таблиця 3

**Динаміка річної міграції міського населення в окремих
європейських країнах та в Україні за період 2014–2024 рр., тис. осіб**

Назва країни	Роки						Темпи приросту річної міграції міського населення за період 2014-2024 рр., %
	2014	2016	2018	2020	2022	2024	
Бельгія	32,6	46,4	47,5	57,3	65,4	45,3	38,95
Нідерланди	107,0	138,5	148,3	154,6	151,5	136,8	27,85
Данія	26,6	37,5	26,3	19,1	16,9	24,4	-8,27
Швеція	89,8	114,5	110,9	96,5	80,4	61,8	-31,18
Фінляндія	17,7	17,1	15,5	15,8	18,2	20,8	17,51
Норвегія	52,1	42,8	36,8	37,7	35,0	31,0	-40,49
Франція	206,3	160,2	251,1	249,1	272,8	271,3	31,5
Іспанія	-27,6	141,6	321,6	431,3	424,4	249,4	Зросло у 9,9 разів
Греція	-2,4	21,2	44,9	59,6	53,4	- 22,4	Зменшилось у 9,3 рази
Німеччина	386,8	626,2	362,6	320,0	284,0	277,1	-41,28
Болгарія	24,5	18,8	20,0	21,9	41,9	49,7	Зросло у 2 рази
Чехія	14,9	20,8	37,8	44,7	48,4	-105,1	Зменшилось у 7 разів
Швейцарія	59,2	52,1	34,0	36,1	45,1	42,5	-28,20
Угорщина	31,2	29,8	45,9	52,0	48,3	45,3	45,19
Італія	624,2	201,5	233,2	-157,8	215,4	183,7	-70,57
Україна	14,0	75,6	91,6	93,3	131,8	192,4	Зросло у 13 разів
Португалія	40,0	53,5	63,5	75,3	89,2	129,2	Зросло у 3,23 рази
Польща	-65,1	-45,5	-1,9	6,9	35,2	34,2	Зросло у 3 рази
Австрія	52,4	66,7	41,8	41,2	47,1	48,6	-7,25
Сербія	8,9	7,4	10,2	11,4	18,0	19,6	Зросло у 2,2 рази
Румунія	-17,6	-29,8	-20,3	-6,1	17,9	33,4	Зросло у 2,89 рази

Джерело: складено авторами за даними Світового банку [12]

За результатами проведеного аналізу даних табл. 3 зроблено наступні висновки. За досліджуваний період часу 2014–2024 рр. пришвидшеними темпами зростала кількість міського населення за рахунок міської міграції у таких країнах, як Україна (у 13 разів), Іспанія (у 9,9 разів), Португалія (у 3,23 рази), Румунія (у 2,89 рази), Сербія (у 2,2 рази), Болгарія (у 2 рази), Угорщина (на 45,19 %), Бельгія (на 38,95 %), Франція (на 31,5 %), Нідерланди (на 27,85 %), Фінляндія (на 17,51 %). За цей період часу за рахунок міської міграції кількість міського населення зменшилась в наступних країнах: Греція (у 9,3 рази), Чехія (у 7 разів), Італія (на 70,57 %), Німеччина (на 41,28 %), Норвегія (на 40,49 %), Швеція (на 31,18 %), Швейцарія (на 28,20 %), Данія (на 8,27 %), Австрія (на 7,25 %). Зроблено висновок, що фактор міграції міського населення у більшості європейських країн і в Україні можна вважати впливовим на темпи урбанізації. Міграційні процеси суттєво впливають на чисельність мешканців міських агломерацій і на економічний розвиток міст та, відповідно, національних економік країн [13], [14].

Кількість населення в міських агломераціях зазвичай перевищує 1 млн. мешканців, так як окрім мешканців, які проживають на території міста, мешканці приміських територій також є мешканцями міської агломерації. Міські агломерації, як сучасна просторова організація економіки, є центрами зростання економічного розвитку національних економік [15]. Доцільно з'ясувати яка питома вага мешканців міст, які надають перевагу проживанню у містах з кількістю менше 1 млн осіб (табл. 4) і більше 1 млн осіб (табл. 5).

Таблиця 4

**Динаміка питомої ваги населення, що мешкає у містах
з кількістю населення менше 1 млн. осіб в окремих європейських
країнах та в Україні за період 2014–2024 рр.**

Назва країни	Роки						Темпи змін питомої ваги населення у містах, які мають менше 1 млн. мешканців, %
	2014	2016	2018	2020	2022	2024	
Бельгія	71,09	71,05	71,04	71,01	70,99	71,09	0
Нідерланди	77,22	78,18	79,07	79,86	80,20	80,57	3,35
Данія	65,18	65,17	65,08	65,03	65,04	65,16	- 0,02
Швеція	71,12	71,49	71,87	72,21	72,33	72,48	1,36
Фінляндія	63,13	62,69	62,19	61,92	61,83	61,78	-1,35
Норвегія	62,11	62,71	63,19	63,62	63,79	64,04	1,93
Франція	56,88	57,31	57,74	58,17	58,38	58,58	1,7
Іспанія	55,15	54,84	54,70	55,05	55,13	55,41	0,26
Греція	48,66	49,07	49,66	50,24	50,20	50,11	1,45
Німеччина	67,60	67,70	67,73	67,82	67,88	68,03	0,43
Болгарія	56,34	56,63	57,04	57,21	57,35	56,46	0,12
Чехія	61,39	61,49	61,75	61,86	61,72	62,03	0,64
Швейцарія	57,70	57,72	57,72	57,76	57,83	57,92	0,22
Угорщина	52,58	52,94	53,35	53,81	54,00	54,14	1,56
Італія	50,94	51,33	51,69	51,90	52,07	52,27	1,33
Україна	57,20	57,23	57,24	57,31	56,60	55,87	-1,33
Португалія	22,89	23,42	24,04	24,84	25,47	26,01	3,12
Польща	55,85	55,57	55,40	55,34	55,33	55,26	-0,59
Австрія	36,48	36,74	36,95	37,10	37,28	37,58	1,1
Сербія	36,47	36,32	36,19	36,18	36,14	35,79	-0,68
Румунія	44,57	44,56	44,65	44,83	44,95	45,12	0,55

Джерело: складено авторами за даними Світового банку [12]

За результатами проведеного аналізу даних табл. 4 зроблено наступні висновки. У більшості європейських країн за досліджуваний період часу 2014–2024 рр. спостерігається повільне зростання питомої ваги населення, що мешкає у містах з кількістю населення менше 1 млн. осіб. В окремих країнах навпаки, спостерігається зменшення питомої ваги населення, що мешкає у містах з кількістю населення менше 1 млн. осіб. Зокрема: Фінляндія (-1,35 %), Україна (-1,33 %), Польща (-0,59%), Сербія (- 0,68%), Данія (-0,02%).

Таблиця 5

**Динаміка питомої ваги населення, що мешкає у містах
з кількістю населення більше 1 млн. осіб в окремих європейських
країнах та в Україні за період 2014–2024 рр., %**

Назва країни	Роки						Темпи змін питомої ваги населення у містах, які мають більше 1 млн. мешканців, %
	2014	2016	2018	2020	2022	2024	
Бельгія	26,78	26,91	27,00	27,07	27,13	27,06	0,28
Нідерланди	12,47	12,45	12,42	12,38	12,37	12,32	-0,15
Данія	22,23	22,47	22,80	23,09	23,20	23,21	0,98
Швеція	15,13	15,36	15,56	15,77	15,90	16,01	0,88
Фінляндія	22,04	22,58	23,19	23,60	23,76	23,90	1,86
Норвегія	18,58	18,78	19,06	19,36	19,53	19,63	1,05
Франція	22,52	22,61	22,70	22,80	22,86	22,93	0,41
Іспанія	24,39	25,08	25,62	25,76	25,93	25,89	1,47

Назва країни	Роки						Темпи змін питомої ваги населення у містах, які мають більше 1 млн. мешканців, %
	2014	2016	2018	2020	2022	2024	
Греція	29,04	29,32	29,40	29,47	29,83	30,25	1,21
Німеччина	9,57	9,52	9,58	9,63	9,66	9,62	0,05
Болгарія	17,49	17,90	18,31	18,47	18,67	19,90	2,41
Чехія	11,99	12,08	12,17	12,21	12,49	12,35	0,36
Швейцарія	16,03	16,02	16,10	16,15	16,17	16,18	0,15
Угорщина	17,65	17,84	18,00	18,13	18,25	18,41	0,76
Італія	18,33	18,53	18,74	19,14	19,28	19,39	1,06
Україна	11,77	11,92	12,11	12,30	14,32	15,34	3,57
Португалія	40,04	40,67	41,17	41,47	41,38	41,37	1,33
Польща	4,55	4,61	4,66	4,71	4,74	4,87	0,32
Австрія	21,23	21,35	21,57	21,64	21,72	21,68	0,35
Сербія	19,11	19,49	19,90	20,26	20,51	21,08	1,97
Румунія	9,33	9,34	9,35	9,36	9,38	9,37	0,04

Джерело: складено авторами за даними Світового банку [12]

За результатами проведеного аналізу даних табл. 5 зроблено наступні висновки.

Майже у всіх європейських країнах, окрім Нідерландів, і в Україні також за досліджуваний період часу 2014–2024 рр. спостерігається зростання питомої ваги населення, що мешкає у містах з кількістю населення більше 1 млн. осіб. Найбільш швидкими темпами питома вага населення, що мешкає у містах з кількістю населення більше 1 млн. осіб зростала в наступних країнах: Україна (3,57 %), Сербія (1,97 %), Фінляндія (1,86 %), Іспанія (1,47 %), Португалія (1,33 %), Греція (1,21), Італія (1,06 %), Норвегія (1,05 %). Зниження питомої ваги населення, що мешкає у містах з кількістю населення більше 1 млн. осіб за досліджуваний період часу спостерігалось тільки в Нідерландах (-0,15).

В Україні спостерігається тенденція швидкого нарощування питомої ваги населення, що мешкає у містах з кількістю населення більше 1 млн. осіб та зниження питомої ваги населення, що мешкає у містах з кількістю населення менше 1 млн. осіб. На ці процеси впливають багато причин, найбільш вагомою з яких є повномасштабне вторгнення росії в Україну [3]. Аналіз динаміка питомої ваги населення України, що мешкає у містах менше 1 млн осіб та більше 1 млн осіб за період 2014–2024 рр. (рис. 2) дозволив зробити наступні висновки.

Рис. 2. Динаміка питомої ваги населення України, що мешкає у містах менше 1 млн осіб та більше 1 млн осіб за період 2014–2024 рр., %.

Джерело: складено авторами за даними Світового банку [12]

Більшість міського населення України — це мешканці міст, які мають чисельність до 1 млн. осіб. Їх чисельність у 3,6 рази перевищує мешканців міст, які проживають в містах з чисельністю більше 1 млн. осіб. Проте, починаючи з 2022 р. спостерігається тенденція зниження питомої ваги населення, що мешкає у містах з кількістю населення менше 1 млн. осіб та зростання питомої ваги населення, що мешкає у містах з кількістю населення більше 1 млн. осіб. Таким чином можна зробити висновок, що у воєнний період часу міські агломерації є більш привабливими для проживання людей, так як мають кращу інфраструктуру, надають більше можливостей для отримання доходу та надають більш широкий спектр соціальних та побутових послуг населенню.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

В результаті проведених досліджень встановлені наступні тенденції розвитку міських агломерацій в європейських країнах та в Україні за період 2014–2024 рр.

В європейських країнах, окрім Польщі, спостерігається тенденція до зростання питомої ваги міського населення у загальній кількості населення за період 2014–2024 рр. Темпи урбанізації в різних країнах за досліджуваний період часу 2014–2024 рр. також різний. Найбільші темпи урбанізації за 2014–2024 рр. спостерігаються в наступних країнах: Португалія (3,9 %), Нідерланди (2,9%), Норвегія (2,6 %), Греція (2,3 %), Болгарія (2,3 %), Угорщина (2,0 %), Італія (2,0 %), Франція (1,8 %), Іспанія (1,7 %). Нижчі темпи урбанізації спостерігаються в наступних країнах: Бельгія (0,3 %), Німеччина (0,3 %), Фінляндія (0,4%), Чехія (0,4 %), Румунія (0,4 %). У Польщі відмічене від'ємний рівень урбанізації та зменшення питомої ваги міського населення на 0,3 %.

Виділено два фактори, які впливають на темпи урбанізації населення: природний приріст населення та міграція міського населення. За проведеними дослідженнями зроблено висновок, що зростання темпів урбанізації в європейських країнах та в Україні відбулось не за рахунок природного приросту населення, а за рахунок інших факторів. Зроблено висновок, що фактор міграції міського населення у більшості європейських країн і в Україні можна вважати впливовим на темпи урбанізації. Міграційні процеси суттєво впливають на чисельність мешканців міських агломерацій і на економічний розвиток міст та, відповідно, національних економік країн.

Встановлено, що у більшості європейських країн за 2014–2024 рр. спостерігається повільне зростання питомої ваги населення, що мешкає у містах з кількістю населення менше 1 млн. осіб та більш значне зростання питомої ваги населення, що мешкає у містах з кількістю населення більше 1 млн. осіб.

В Україні, починаючи з 2022 р. спостерігається тенденція зниження питомої ваги населення, що мешкає у містах з кількістю населення менше 1 млн. осіб та зростання питомої ваги населення, що мешкає у містах з кількістю населення більше 1 млн. осіб. Зроблено висновок, що в екстремальних умовах виживання населення, міські агломерації є більш привабливими, ніж міста з кількістю населення менше 1 млн. осіб.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Шляпак А.В., Іващенко О.А., Бобер Л.П. Міські агломерації: передумови виникнення та чинники формування і розвитку. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 19. С. 33-38.
2. Шляпак А.В., Іващенко О.А., Юрченко О.А. Сучасні підходи до розуміння ролі міських агломерацій у сталому розвитку національної економіки. *Економіка та суспільство*. 2024. № 67. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/4676/4618> DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-20>
3. Панас Я.В. Міські агломерації у регіонах України: передумови та перспективи розвитку в умовах війни. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2024. Вип 3 (167). С. 62 – 70.

4. Борщевський В.В., Дацьків В.М., Стецька Я.О. Перспективи розвитку агломерацій у повоєнній економіці України: інституційний контекст. *Регіональна економіка*. 2024. № 3. С. 52 – 61.
5. Ушенко Н., Тупіка А. Сталій розвиток міст України в умовах глобалізації: зарубіжні та вітчизняні підходи. *Вісник Хмельницького національного університету*. 2025. № 1. С. 354-363.
6. Лойко В.В., Вербняк Т.М. Фактори забезпечення сталого розвитку міст України в контексті економічної безпеки в умовах післявоєнного відродження. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2024. № 1 (13). С. 318-328. DOI: <http://doi.org/10.32750/2024-0131>
7. Шлапак А.В. Історичні передумови соціальної інтеграції в Європі як прояв трансформаційних зрушень у міжнародній економіці. *Ефективна економіка*. 2024. № 8. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4419/4454>
8. Шлапак А.В. Історичні засади загострення проблеми нерівності в ЄС: суперечності соціальної глобалізації як прояв кризи міжнародної економіки. *Інвестиції: практика та досвід*. 2024. № 16. С. 43-50.
9. Ушенко Н.В., Кожемякіна С.М., Тупіка А.С. Соціальні інновації та соціальна відповідальність: як людський чинник впливає на сталій розвиток міста. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2024. № 2 (14). С. 439 – 447. DOI: <http://doi.org/10.32750/2024-0239>
10. Сірик З.О., Засадний В.Л. Теоретичні засади дослідження агломераційних чинників інвестиційної привабливості громад. *Український журнал прикладної економіки та техніки*. 2024. Том 9. № 1. С. 302-309.
11. Інституційні проблеми та виклики функціонування агломерацій в Україні: наукова доповідь / НАН України. ДУ «Інститут регіональних досліджень імені М. І. Долішнього НАН України»; наук. редактор М.І. Мельник. Львів, 2025. 75 с.
12. Official site of the World Bank. URL: <https://databank.worldbank.org/home.aspx>
13. Cities-states of Europe. URL: <https://bigthink.com/strange-maps/the-city-states-of-europe>
14. Лойко В.В., Науменко В.М. Порівняльний аналіз міграційної політики України, Польщі, Чехії, Словаччини та Литви в умовах сучасних економічних трансформацій. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2025. № 2 (16). С. 5-15.
15. Кузьменко Д.С. Місто як осередок економічної концентрації: агломераційний ефект у національному контексті. *European scientific journal of Economic and Financial innovation*. 2025. № 2 (16). С. 277-287.

Valeriia Loiko

D.Sc (Economics), Professor
Head of the Department of International Economics
Boris Grinchenko Kyiv Metropolitan University
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: 0000-0003-3248-1585
e-mail: v.loiko@kubg.edu.ua

Ievgen Baranov

Postgraduate Student of the National Research University "Economics"
Boris Grinchenko Kyiv Metropolitan University
Kyiv, Ukraine
ORCID ID: 0009-0005-4993-3420
e-mail: y.baranov.asp@kubg.edu.ua

DEVELOPMENT TRENDS OF URBAN AGGLOMERATIONS IN EUROPEAN COUNTRIES AND IN UKRAINE

Abstract. The article publishes the results of a study of the development of urban agglomerations in European countries and Ukraine. It was found that for the period 2014-2024 in European countries and Ukraine, except for Poland, there is a tendency to increase the share of the urban population in the total population. The largest share of the urban population is in countries such as Belgium (98.1% in 2024) and the Netherlands (92.6% in 2024). The following European countries have the lowest level of urbanization: Serbia (56.7% in 2024) and Romania (54.3% in 2024). Two factors influencing the process of urban population growth in Ukraine and European countries are identified: natural population growth and urban population migration. It was found that in all European countries, except for Denmark, a decrease in natural population growth per 1000 people was observed during the studied period. The following countries had positive population growth figures per 1,000 people in 2024: Norway (2.6), Sweden (2.2), Switzerland (2.1), France (1.2), Denmark (1.0). The following countries had significantly negative natural population growth figures per 1,000 people in 2024: Bulgaria (-13.2), Ukraine (-11.2), Serbia (-10.9), Romania (-8.2). The conducted studies concluded that the growth in urbanization rates in European countries and Ukraine occurred not due to natural population growth, but due to other factors. It was found that over the studied period of time 2014-2024. The urban population grew at an accelerated pace due to urban migration in countries such as Ukraine (13 times), Spain (9.9 times), Portugal (3.23 times), Romania (2.89 times), Serbia (2.2 times), Bulgaria (2 times), Hungary (45.19%), Belgium (38.95%), France (31.5%), the Netherlands (27.85%), Finland (17.51%). It was concluded that the factor of urban population migration in most European countries and Ukraine can be considered influential on the pace of urbanization. It was found that in most European countries in 2014-2024 there was a slow increase in the proportion of the population living in cities with a population of less than 1 million. people and a more significant increase in the proportion of the population living in cities with a population of more than 1 million people.

Keywords: international economy; urbanization; urban agglomerations; European countries; statistical analysis; economic transformations.

REFERENCES (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Shlapak, A. V., Ivashchenko, O. A., & Bober, L. P. (2024). Urban agglomerations: Preconditions, formation factors and development. *Investments: Practice and Experience*, (19), 33–38. [in Ukrainian]
2. Shlapak, A. V., Ivashchenko, O. A., & Yurchenko, O. A. (2024). Contemporary approaches to understanding the role of urban agglomerations in the sustainable development of the national economy. *Economy and Society*, (67). <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-67-20> [in Ukrainian]
3. Panas, Ya. V. (2024). Urban agglomerations in the regions of Ukraine: Preconditions and development prospects during wartime. *Socio-Economic Problems of the Modern Period of Ukraine*, 3(167), 62–70. [in Ukrainian]
4. Borshchevskyi, V. V., Datskiv, V. M., & Stetska, Ya. O. (2024). Prospects for agglomeration development in Ukraine's post-war economy: An institutional context. *Regional Economy*, (3), 52–61. [in Ukrainian]
5. Ushchenko, N., & Tupika, A. (2025). Sustainable development of Ukrainian cities in the context of globalization: Foreign and domestic approaches. *Bulletin of Khmelnytskyi National University*, (1), 354–363. [in Ukrainian]

6. Loyko, V. V., & Verbniak, T. M. (2024). Factors ensuring the sustainable development of Ukrainian cities in the context of economic security during post-war recovery. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*, 1(13), 318–328. <https://doi.org/10.32750/2024-0131>
7. Shlapak, A. V. (2024). Historical prerequisites of social integration in Europe as a manifestation of transformational shifts in the international economy. *Efektivna Ekonomika*, (8). <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/view/4419/4454> [in Ukrainian]
8. Shlapak, A. V. (2024). Historical foundations of the aggravation of inequality in the EU: Contradictions of social globalization as a sign of crisis in the international economy. *Investments: Practice and Experience*, (16), 43–50. [in Ukrainian]
9. Ushchenko, N. V., Kozhemyakina, S. M., & Tupika, A. S. (2024). Social innovations and social responsibility: How the human factor influences sustainable urban development. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*, 2(14), 439–447. <https://doi.org/10.32750/2024-0239>
10. Siryk, Z. O., & Zasadnyi, V. L. (2024). Theoretical foundations for studying agglomeration factors of communities' investment attractiveness. *Ukrainian Journal of Applied Economics and Technology*, 9(1), 302–309. [in Ukrainian]
11. National Academy of Sciences of Ukraine, M. I. Dolishniy Institute of Regional Research. (2025). *Institutional problems and challenges of agglomeration functioning in Ukraine: Scientific report* (M. I. Melnyk, Ed.). [in Ukrainian]
12. World Bank. (n.d.). *DataBank*. <https://databank.worldbank.org/home.aspx>
13. Big Think. (n.d.). *Cities-states of Europe*. <https://bigthink.com/strange-maps/the-city-states-of-europe>
14. Loyko, V. V., & Naumenko, V. M. (2025). Comparative analysis of migration policies of Ukraine, Poland, Czechia, Slovakia and Lithuania under current economic transformations. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*, 2(16), 5–15.
15. Kuzmenko, D. S. (2025). The city as a centre of economic concentration: Agglomeration effect in the national context. *European Scientific Journal of Economic and Financial Innovation*, 2(16), 277–287.

Стаття надійшла до редакції 23.06.25

Рецензовано 07.07.25

Опубліковано 21.07.2025 р.

This work is licensed under Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.